

Autorka divadelní adaptace: Vivian Nielsen

PROLOMIT VLNY

Podle filmového scénáře Larse von Triera,
Davida Pirieho a Petera Asmussena
a podle filmu Larse von Triera
Z angličtiny přeložil **Pavel Peč**

Osoby:

Bess

Jan

Dodo

Dr. Richardson

Stella McNeillová, matka Bess

Terry

Pastor

William, člen církevní rady starších

Jack, mladík

Muž v autobusu

Muž v nevěstinci

Rybář

Námořník s nožem

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Prolog

BESS

Jmenuje se Jan. Pracuje na ropné plošině.

(chraplavým hlasem:)

Já znám přece každého. Miluješ ho?

(vlastním hlasem:)

Ano. Jestli s tím souhlasíš, tak bych se za něj ráda provdala... *(pauza)* Otče?

(chraplavým hlasem:)

Bud' trpělivá, Bess McNeillová, bud' trpělivá...

(vlastním hlasem:)

Odpusť...*(pauza)*

(chraplavým hlasem:)

Žehnám tvému sňatku s Janem...

(vlastním hlasem:)

Já to věděla!

(chraplavým hlasem:)

... ale pod jednou podmínkou! Musíš získat souhlas kongregace.

(vlastním hlasem:)

Samozřejmě.

(chraplavým hlasem:)

Chtěla jsi mi ještě něco?

(vlastním hlasem:)

Ne, alespoň ne teď... Ale ano, vlastně chtěla! Ráda bych ti poděkovala za průzračně
blankytnou oblohu. Za to, že si můžu dlouze povídat s útesy, i za to, žes obnažil celou pláž
kolem místa, kde se vlny tříští o skalnaté výběžky... Dnes je tak krásně modrá obloha, že
kdyby nebyl obzor tak daleko, klidně bych přes moře dohlédla až k Janovi...

(chraplavým hlasem:)

To už stačí, Bess McNeillová.

(vlastním hlasem:)

Díky, Otče.

1. scéna

Zvedne se opona. Jsme v kostele. Jsou zde Pastor, Stella, Dodo, William, Jack, Dr. Richardson a ostatní členové kongregace. Bess se při pohledu na shromáždění usměje. Potom přejde rychlým krokem k matce a obejmě ji.

PASTOR

Dnešní kázání bude z Pavlova Prvního listu Korintským, kapitola patnáctá, verš třetí: „Kristus zemřel za naše hříchy podle Písma.“ To, že Kristus zemřel, nám vyjevuje krutost života. Kristovo utrpení. To, že zemřel za naše hříchy, nám přináší pochopení nemilosrdnosti života. Tato pravda je jedinou pravdou, již musíme znát. Písmo svaté nám poskytuje smysl, smysl všeho bytí. Doktor Richardson, jehož mezi námi jinak nevidáme příliš často, nás požádal, aby se na nás svým prostřednictvím mohl obrátit v záležitosti Stelly McNeillové. Jeho požadavku jsem vyhověl, neboť Stella nemá žádného žijícího příbuzného mužského pohlaví. Doktore Richardsone?

DR. RICHARDSON

Ano, takže... Víte, věc se má tak. Byl jsem požádán, abych ctěnému shromáždění objasnil, že Stellina dcera Bess McNeillová by ráda oznámila, že se hodlá vdát. *(pauza.)*

WILLIAM

Bess že se bude vdávat? Promiňte, že se tak ptám, ale nejsem si vědom toho, že by se nějaký muž z naší nebo z okolních kongregací kdykoli ucházel o ruku Bess McNeillové.

DR. RICHARDSON

Ten dotyčný není členem naší ani žádné z okolních kongregací.

PASTOR

Mám tomu tedy rozumět tak, že je z ropné plošiny?

DR. RICHARDSON

Ano.

WILLIAM

Vždyť Bess ani neví, co všechno takové manželství obnáší. Nemá z toho rozum.

PASTOR

Doktore Richardsone?

DR. RICHARDSON

Na tuto otázku bohužel neznám odpověď. A to ani jako lidská bytost, ani z etického pohledu.

(pauza)

PASTOR

Učiníme tedy výjimku. Naše společenství dovolí Bess, aby se vyjádřila sama za sebe.

Bess? Pojď sem nahoru. Můžeš mi říct, co pro tebe znamená manželství?

BESS

Dva lidi, které spojil Bůh.

PASTOR

Bess, ty skutečně v hloubi srdce věříš, že na sebe dokážeš přijmout odpovědnost nejen za svůj vlastní život, ale ještě k tomu za život dalšího člověka?

BESS

Já vím, že to dokážu.

PASTOR

Pak tedy nevím, jaké další námitky vůči tomuto sňatku bych mohl mít.

WILLIAM

Žádný smíšený sňatek se nikdy v minulosti neosvědčil. Zeptejte se Dorothy! Řekněte mi jedinou věc – jen jednu jedinou věc –, jež k nám kdy přišla zvenčí a která byla nějak přínosná a z níž jsme mohli těžit?

BESS

Co takhle jejich hudba?

PASTOR

Williame, myslím, že našemu shromáždění neprospěje, budeme-li se touto věcí nadále zabývat. Jako váš pastor vám musím připomenout, že se především musíme vyvarovat toho, abychom plodili zlo na základě pochybností. Společenství neshledává žádný pádný důvod,

jenž by byl na překážku tomuto sňatku. Bess McNeillová, máš požehnání své kongregace. Bůh s tebou. Amen.

2. scéna

Jsme na ropné plošině. Bess „jako“ nahlíží do místnosti, v níž se tísní John s Terryem. Pronikavý jekot sirény oznamuje konec směny. Jan si svlékne montérky. Terry přinese dvě plechovky piva a dva ručníky. Přejde k Janovi. Ještě stále si nestačili všimnout Bess, která kolem nich krouží v očekávání. Jan náhle „jakoby“ vycítí její přítomnost. Několikrát se upřeně zahledí směrem k místu, z něž právě zmizela.

JAN

Budu se ženit.

TERRY

Jo, no tak v tom případě se já nechávám přeoperovat na ženskou. *(Terry podá Janovi plechovku s pivem a začíná se svlékat)*

JAN

Myslím to vážně.

TERRY

Je to nějaká holka z vesnice?

JAN

Nikdy bych si ani nepomyslel, že jí to dovolí. Ale stalo se. Jmenuje se Bess.

TERRY

Bess? Tamta Bess?

JAN

Jo, tamta Bess.

TERRY

Do prdele, Jane! Ty jsi vážně zbouchnul vesnickýho blázna? Nikdo v tý jejich zasraný vesnici nemá všech pět pohromadě! Voženíš se s první idiotkou, co ti přijde do cesty. Odejdeš vodsud?

JAN

Ne. A Bess není žádný idiot. Je úžasná.

TERRY

A kouří ti ho taky tak úžasně?

JAN

Jdi do hajzlu!

TERRY

Vždyť ses tehdy zařekl, že se nikdy nevozeníš! Sám ses přece rozhodnul. Nechceš se voženit! *(jsou nazí, Jan po Terryem švihne ručníkem)*

JAN

Jdi do hajzlu! *(začínají se vzájemně švihat ručníky)*

TERRY

Ještě! No tak, ještě! *(odcházejí, Bess zaboří obličej do Janových šatů)*

3. scéna

Přichází Dodo. Přináší obrovský kufr, v němž jsou uloženy svatební šaty. Zatřese s Bess a „probere“ ji.

DODO

Bess. Už je čas. Obleč si ty šaty.

BESS

Měl stovky žen a teď si zničehonic vybral mě. A víš ty, co říká? Že jsem prej hezká. *(Dodo si ji prohlédne)* Co je?

DODO

Ty jsi mi neřekla ani slovo. Kde jste se seznámili, co ti povídal, co jsi mu na to říkala ty. Nezmíníš se ani slůvkem a najednou si ho bereš!

BESS

Ty z toho nemáš ani trochu radost? *(pauza)*

DODO

Ale jasně, že mám.

BESS

Chybí ti Sam, vid'?

DODO

Ne. Měl by se o tebe dobře postarat, to je všecko. *(Bess má na sobě svatební šaty)*

BESS

Povídal, že jsem svým způsobem bystrá holka. *(odběhne)*

DODO

Kam pádíš?

BESS

Za ním přece.

DODO

Počkej, to nemůžeš! Nesmí tě v tom vidět...

BESS

Pospěš si, nebo přijdeme pozdě!

4. scéna

Bess zůstane stát sama uprostřed jeviště. V dálce se ozývá vrčení helikoptéry. Šaty a vlečka se v tom závanu roztančí. Jan vstoupí na jeviště zpoza jevištního pozadí. Zvolna kráčí směrem k Bess. Bess nejprve na okamžik zůstane stát. Potom se k němu rozeběhne a začne ho bušit pěstmi do prsou. Dodo je sleduje.

BESS *(křičí)*

Jdeš pozdě! Pozdě! Pozdě!

Jan ji vášnivě políbí. Terry vystoupí před jevištní pozadí. Z kulis se vynoří Stella. Jan obejmě Bess. Potřeše si rukou se Stellou a Dodo. Bess do něj nepřestává bušit pěstmi. Přichází Pastor. Vrčení helikoptéry zeslábne. Svatební obřad se odehrává na pozadí následující scény: William a Jack stojí na forbíně.

JACK

Ty tam nejdeš?

WILLIAM

Blaze těm, kdož vedou bezúhonný život,
těm, co žijí tak, jak učí Hospodinův zákon.

JACK

Blaze těm, kdož zachovávají jeho svědectví,
těm, co se na jeho vůli dotazují celým svým srdcem.

WILLIAM

Kéž se moje cesty pevně upínají k zachování tvých zákonů.
Neupadnu do potupy tehdy, budu-li brát zřetel na všechna tvá přikázání.

JACK

Ty jsi měl pro Bess stejně vždycky slabost.

WILLIAM

Bess má dobré srdce, ale příliš slabé. Měla si raději vzít tebe.

JACK

Cože, Bess? Tak to nikdy! Ona je, víš... Nikdy bych si ani nepomyslel, že by se mohla za někoho vdát.

WILLIAM

A právě v tom jsme nejspíš udělali chybu. Bess ve svém srdci ukrývá zrnko rozumu. Kdyby se jen dostala do těch pravých rukou, mohla by být solí našeho společenství. Ale teď se zrovna její srdce potácí v temnotách. Přemaluj havraní křídla na bílo a havran má hned pocit, že je holubice. Kdyby jim zbyl v rodině jediný muž, nikdy by se nic podobného nestalo.

JACK

Bess je ale pořád naše.

WILLIAM

Ale už dlouho nebude. *(Bess políbí Jana)*

PASTOR

Tímto vás prohlašuji za muže a ženu. A teď může ženich políbit nevěstu, naši Bess.

(novomanželé se políbí, přesunou se směrem k forbíně, průvod je následuje, Terry jim pod nohy rozhazuje rýži)

TERRY

(křičí) Tak na co čekáte? Rozhoupejte zvony!

WILLIAM

My zvony nemáme.

TERRY

Cože?

JACK

Náš kostel nemá zvony.

TERRY

Kostel, co nemá zvony? *(William se chystá odejít, Bess ho však zadrží)*

BESS

Williame, pojď s námi na veselku. Prosím! Tak půjdeš?

WILLIAM

Tvůj táta byl ten nejlepší rybář na míle daleko. A tvůj děd, jeho otec, taky. A ve své víře byli stejně tak pevní a vytrvalí jako v rybolovu.

BESS

A taky tě nikdy nezklamali.

WILLIAM

Půjdu na tvou veselku, Bess McNeillová, neboť ctím tvůj rod. Jen doufám, že i ty se podle toho budeš chovat. *(Bess s Williamem přejdou k jedné straně stolu, Bess rozlévá hostům džus)*

TERRY

(k Janovi) Hele, teď teprve začne pořádná legrace. Kde je kořalka?

JAN

V tašce.

TERRY

Hej! Pojdme ten večírek trochu rozproudit, no ne?! Už je pozdě na to, aby sis to rozmyslel.

JAN

Já a rozmýšlet se? Já jsem ten nejšťastnější člověk na světě.

5. scéna

Bess popadne Jana a odtáhne ho za sebou na forbínu. Oslava pokračuje za jejich zády.

JAN

Co se děje? Bess, tohle jsou dámský záchodky... Tady nemám co dělat!

BESS

Udělej mi to. Hned!

JAN

Tady? Ale vždyť je to naše svatba...

BESS

No právě. Ukážeš mi, co mám dělat? *(Jan jí nadzvedne šaty)*

JAN

Jseš si jistá, že to chceš?

BESS

Hmm... Ááá...

JAN

K čertu s tebou, holka... *(milují se vestoje)*

TERRY

Na zdraví!

WILLIAM

Na zdraví! *(Terry se podívá na Williama a obrátí do sebe jedním pohybem plechovku piva)*

TERRY

Tahhle se to dělá! *(William pohlédne na Terryho a jedním pohybem do sebe „kopne“ sklenici s džusem, Terry si ho prohlédne a na celé kolo se rozesměje, pak rozdrťí nohou prázdnou plechovku od piva, William Terryho sleduje bez jediného mrknutí oka, potom v ruce rozdrťí skleničku, vytáhá si z dlaně všechny střepy a krvácející ruku si omotá látkovým ubrouskem, který mu podal Jack)*

DODO

(ke Stelle) Neviděla jsi Bess?

STELLA

Ne.

DODO

Chystám se pronést přípitek.

STELLA

Myslím, že šla na záchod.

DODO

Půjdu se po ní podívat. *(Dodo přejde na forbínu a zastaví se kousek od Jana a Bess, vidí je, ale vlastně je nevidí, tzn. že herečka je vidí, ale ve své roli je vidět nemá, Jan právě dosáhnul orgasmu)* Bess? Jsi tam?

BESS

... ano...

DODO

Jsi v pořádku?

BESS

... ano...

DODO

No tak fajn. Až budeš hotová, tak přijď. Počkám na tebe s přípitkem.

BESS

... ano... (*Dodo vyčkává*)

JAN

A co teď?

BESS

Vrátíme se a poslechneme si Dodo.

JAN

Ale vždyť máš na šatech krev.

BESS

No a co? Jsme přece manželé, ne? (*Dodo se postaví před Bess*)

DODO

Bess?

BESS

Už jsem hotová, Dodo. Můžeš pronést ten svůj přípitek.

DODO

Proč jsi mu to dovolila?

BESS

Jsme přece manželé. *(Bess se vrátí na oslavu)* Dodo chce pronést přípitek. *(pauza, všichni si prohlíží Bess, má rozcuchané vlasy, šaty jsou celé pomačkané a je na nich vidět velká skvrna od krve, Dodo vytáhne z kapsy kus papíru s textem slavnostního přípitku)*

DODO

(čte) Moje milá Bess, znám tě už celých šest let a dobře vím, že máš to nejušlechtlejší srdce na světě. Když jsem si vzala Sama a přestěhovala se sem, nebylo to pro mě dvakrát jednoduché. Ale ty jsi mě uvítala s otevřenou náručí a bez jediného stínu pochybnosti. Tvoje dobrota nezná mezí. Vzpomínám si třeba, jak jsi jednou půjčila Jackovi kolo, protože se mu jeho vlastní rozbilo.

JACK

Na to si pamatuju.

DODO

Ale háček byl v tom, žes mu půjčila moje kolo a já pak musela do práce chodit pěšky. A všichni moc dobře víme, jaký kus cesty je to odsud až do nemocnice... *(všichni se smějí)*

DODO

Byla jsem tehdy pořádně naštvaná, ale dneska si říkám, že neprávem. Ty už prostě jsi taková. Celá by ses rozdala. Když umřel Sam, přišla jsem o manžela a ty o bratra. Tehdy jsme si navzájem pomáhaly a slíbily si, že se budeme už vždycky ve všem podporovat. To ty jsi ten důvod, proč jsem tu zůstala. Proslýchá se, že jsme se Samem nebyli šťastní. Možná... Ale ti, co to rozhlašují, nemají zas tak docela pravdu. Pro člověka není dvakrát lehký být šťastný, když ti všichni okolo připomínají, že takový druh štěstí není povolen. Já jsem tu vnitřní sílu v sobě neměla, ale zato dobře vím, že ty ji máš. Teď jsi svou láskou zahrнула dalšího člověka zvenčí. Ten cizinec se jmenuje Jan. Moc o něm nevím. Ale z celého srdce ho mezi námi vítám. Kvůli tobě, Bess. Mám tě moc ráda. *(všichni tleskají, Bess obejmě Dodo)*

6. scéna

Jan položí Bess na postel.

BESS

Tohle je náš dům?

JAN

Ano, tohle je náš dům. *(Bess si na posteli klekne)*

BESS

Děkuji ti.

JAN

Komu děkuješ?

BESS

Pánubohu.

JAN

Ty mluvíš s Bohem?

BESS

Jo. Ty ne?

JAN

Já toho tvýho Boha neznám, Bess.

BESS

Ale on zná tebe, víš?

JAN

To určitě! Jak to můžeš vědět?

BESS

Řekl mi to. *(Jan se zasměje)* To se směješ mně?

JAN

To bych si nedovolil. Směju se, protože jsem s tebou šťastnej a ze všeho toho štěstí jsem prostě jen malinko rozpacitej. Tys nikdy nebyla na rozpacích?

BESS

Samozřejmě...

JAN

A kdy třeba?

BESS

Dnes odpoledne na dámském záchodě, tam jsem se cejtila trošku rozpačitá...

JAN

Opravdu?

BESS

(pokývá hlavou) Jenom trošku.

JAN

Protože jsem udělal tohle? *(Jan jí šmátrá rukama pod šaty)*

BESS

(pokývá hlavou) Trošku jo.

JAN

Jenom trošku?

BESS

(směje se) Jo, jenom trošku. *(oba se smějí a svalí se na postel)*

7. scéna

Jan předčítá z knihy.

JAN

„Pak zvedla hlavu a zahleděla se mu do očí. Její obrovské, černé psí zraky spočinuly v těch jeho. Konečně se vrátila domů. Lassie. Jeho Lassie.“ A to je konec.

BESS

Kdyby mě takhle někdo odvedl od tebe, taky bych se taky vrátila k tobě domů. Klidně až z druhého konce světa.

JAN

Opravdu?

BESS

Haf!

JAN

Já se jednou budu muset vrátit, víš. Na plošinu. Do práce. Ale budu pryč jen pár tejdnu. Pak se ti zase vrátím.

BESS

Hmm... S tou svou... věcičkou.

JAN

Jasně! Se svým ptákem! Líbí se ti?

BESS

Hmm...

JAN

A chceš ho?

BESS

Hmm...

JAN

Tak to musíš říct.

BESS

Hmm...

JAN

Řekni to!

BESS

Chci... tvýho... ptáka!

JAN

(skočí na ni) Grrrrrr... (milují se)

DODO

(vejde s košíkem, volá) Bess!

BESS

Co je?

DODO

Připravila jsem pro všechny piknik. *(Kulisák jí podá košík na piknik)* Dnes má pohřeb Anthony. Jdeš tam? A co Jan? Dnes je venku fakt nádherně. Nebe je celý modrý. Je vidět až k útesům.

JAN

Chce se ti tam?

BESS

(políbí ho) Jasně, že chce (Bess si mezitím na forbíně klekne)

BESS

Děkuju ti. Děkuju ti za největší dar ze všech. Děkuju ti, žes mi poslal Jana.

(chraplavým hlasem:)

Díky, Bess. A snaž se být hodná holka. *(Bess vyběhne za ostatními)*

8. scéna

Vchází Dodo s piknikovým košem, Jan ji doprovází.

DODO

Abych byla upřímná, moc ti nedůvěřuju. Bess je v něčem výjimečná. Je strašně citlivá. Neznal jsi ji, když byla nemocná.

JAN

Nemocná?

DODO

Potom, co umřel Sam, její bratr... a můj muž. Museli jsme ji poslat do blázince. Bess potřebuje stálý a pevný vztah. Někoho, kdo ji dobře zná a kdo se o ni dobře postará.

JAN

Bess ale není nemocná.

DODO

Chceš snad říct, že ti neříkám pravdu?

JAN

Ne, to ne. Ale je přece tak silná. Mnohem silnější než já. Dokonce si říkám, že to ona se vlastně stará o mě. Tak nějak svým způsobem...

DODO

Neznáš ji. *(vejde Bess, podívá se na Jana a rozběhne se k němu)*

BESS

Právě jsem viděla zmijil! Takovou malinkou. Asi to bylo ještě mládě. Co to do vás najednou vjelo?

DODO

Mluvili jsme o Samovi.

BESS

Aha...

DODO

Támhle je pohřbenej.

BESS

Má tady nádhernej výhled – vidí odsud na kapličku, na útesy i na celý pobřeží...

JAN

Na co vlastně umřel?

BESS

Pracoval taky na plošině. Jako ty. (*Dodo rozdává sendviče*)

DODO

Narazili na vrstvu, která byla mnohem tvrdší než ukazovaly výpočty. Vrták ji nedokázal prorazit. Snažili se na něj přitlačit a pak... Řekli mi, že se vrták ohnul do strany a zasáhl Sama.

BESS

Povídali, že byl na místě mrtvej. Zlomil si vaz.

DODO

Dáte si limonádu?

JAN

Já ne, díky. (*Přihne si z kapesní „placatky“*) Musela to pro tebe být asi rána, vid'?

DODO

Jo, to byla. (*Pastor, William, Jack přicházejí k hrobu*) Hele, už nesou chudáka Anthonyho.

JAN

Bess, a zvony pořád nic...

BESS

Já mám zvony ráda. Mohli bychom tam jednou nějakou zavěsit, co říkáš?

JAN

Ale jak to chceš udělat?

BESS

Já nevím. Chtělo by to takovej obrovskej, zvučnej zvon. Ding-dong, ding-dong...

DODO

Naší kapličce sluší ticho. (*k Janovi*) Běž za nima. Ty tam smíš.

JAN

A co vy?

BESS

Ženy na pohřeb nesmějí

JAN

To jsi nemohla ani na Samův pohřeb?

DODO

Ne. *(pauza)*

JAN

Ani ses o to nepokoušela?

DODO

Nesmí se to.

BESS

Je směšný, že u nás v kostele nemají ženy právo mluvit. Řeč si můžou vzít vždycky jenom muži.

DODO

A co bys jim tak povídala, prosím tě?

BESS

Spoustu věcí. Hlavně o Bohu. Jen jdi, Jane. A poslechni si, jakou řeč povede pastor. Jsem na to zvědavá.

JAN

Tvoje přání je mi rozkazem. *(Jan se přidá k pohřebnímu procesí)*

9. scéna

Bess a Dodo sedí na kraji jeviště. Ukusují sendviče.

DODO

Chová se k tobě pěkně?

BESS

Hm. Má ptáka, kterej vždycky vyroste a pak je takhle velikej!

DODO

No tak, Bess!

BESS

No fakt. *(pauza)*

DODO

To není zas tak velikej. To je docela normální. Všichni mužský ho můžou mít klidně takhle velkýho.

BESS

Fakt?

DODO

No jasně.

BESS

Sam taky?

DODO

Jo, ty blbečku. Sam taky.*(pauza)* Chová se k tobě pěkně? Je na tebe milej?

BESS

Co tím myslíš?

DODO

No, jestli by tě někdy třeba k něčemu nutil, tak ho můžeš klidně odmítnout. To se smí, i když jsi jeho žena, víš?

BESS

Povídal mi, že... že teprve teď se cejtí tak nějak opravdově. Nevíš, co tím chtěl říct? Copak se člověk někdy nemůže cejtít opravdově?

DODO

A to je to nejhorší, co ti dělá?

BESS

Jo. Alespoň si to myslím.

10. scéna

Jan se vrací.

JAN

Poslal toho ubohýho chlapíka do horoucích pekel. Ten váš pastor. Když spouštěli rakev do země, zatratil ho a odsoudil k mukám pekelným. A zdálo se mi, že z toho má obrovskou radost.

DODO

Proklel Anthonyho, když ho spouštěli do hrobu?

JAN

Pro pozůstalé to asi nebyla nic moc útěcha.

BESS

Samozřejmě. Každý přece ví, že Anthony přijde do pekla. Všichni to už dávno vědí.

DODO

Mýho Sama pastor určitě do pekla neposlal.

BESS

Nejspíš ne. Půjdeme? Čeká na nás máma.

11. scéna

Stella drží čajový podnos.

STELLA

To jste hodní, že jste přišli... všichni tři! Posadte se... Upekla jsem vám piškotový koláč, mám i sušenky. Jane, kolik chceš mlíka? *(Stella přilévá mléko do Janova šálku)*

JAN

To stačí. Díky.

BESS

On si do čaje mlíko nedává.

JAN

To je dobrý. *(Bess se na něj podívá)* Opravdu!

BESS

Já ti nerozumím.

JAN

Dneska mi to nevadí. Ale máš pravdu, obvykle čaj s mlíkem vážně nepiju. Ale zrovna dnes mi to nevadí.

BESS

Tak fajn. *(Stella obsluhuje ostatní)*

STELLA

Pane, nezasloužíme si tolik darů. Děkujeme ti za toto pohoštění, za tento čaj. A odpusť nám naše hříchy. Amen.

DODO A BESS

Amen. *(všechny se obrátí na Jana)*

JAN

Amen.

STELLA

Dáš si koláč?

JAN

Ano, díky.

STELLA

Je to recept Bessiny babičky. Dává se do něj citrónová kůra a zázvor. Kdy se vracíš?
(*pauza*)

BESS

Jan odchází z plošiny, aby mohl zůstat se mnou.

STELLA

Je to pravda?

BESS

Ano, je! Odchází z práce, protože beze mě nemůže žít. Nedokáže si ani představit, že by se ráno probudil a já bych neležela vedle něj... (*Bess se dá do pláče*)

JAN

Bess...

BESS

Je to pravda! Je to tak!

JAN

Bess... (*Stella se postaví*)

BESS

Ne! Nedotýkej se mě!

STELLA

Bess McNeillová.

BESS

Jsem vdaná. Jmenuju se Ammundsenová. Bess Ammundsenová...

STELLA

Dokonce i blázen může být zdravý, jenom musí poslouchat mámu. Jako McNeillová ses narodila a McNeillová taky už navždycky zůstaneš. Takové chování nehodlám ve svém domě trpět!

BESS

Mrzí mě to...

STELLA

Ukaž mi jedinou ženu z okolí, která by nemusela snášet samotu, nemusela se starat o domácnost a o děti, když je její manžel na moři nebo na plošině? Z čeho bychom potom žili? Takhle to chodí už odedávna. Místní ženy jsou tvrdé. Všem útrapám se staví zpříma, tváří v tvář. A ty se to musíš naučit taky. Naučit se snášet nepřízeň osudu!

BESS

Ano, mami.

STELLA

Svého muže miluji, chápu ho a vážím si ho za to, jak slouží našemu společenství a snaží se nás zajišťovat tím, že tráví čas v odloučení.

BESS

Svého muže miluji, chápu ho a vážím si ho za to, jak slouží našemu společenství a snaží se nás zajišťovat tím, že tráví čas v odloučení.

STELLA

Správně, Bessie. Neboj, všechno bude v nejlepším pořádku. Jane, dáš si ještě kus koláče?

JAN

Ano, prosím.

STELLA

Kdy že to odjíždíš? *(Jan se podívá na Bess)*

JAN

Zítra.

STELLA

Propána, ten čas strašně letí. Na tři týdny, vid'?

JAN

Ano, ale můžeme si přece volat. Stačí zvednout telefon.

STELLA

Slyšíš, Bess? Můžete si volat. Za mého mládí jsme telefon neměli. Můj John byl rybář. Jeden z nejlepších. Ale i tak se jeho člun potopil. Úlovek je moc velký a oni jsou rázem vyřizení. Člun jde ke dnu. Ledaže by kapitán v rychlosti odřízl síť. Ale vzdát se sítí, na to musí mít člověk pořádnou kuráž. Můj John byl ale chamtivej, proto musel ke dnu i s lodí. Bessie byly tři roky a Samovi deset. Bůh žehnej jejich nešťastným duším. Vzdát se sítí, na to holt musí mít člověk pořádnou kuráž. *(Bess se zvedne a odběhne)*

STELLA

Bess!

JAN

Omluvte mě, prosím. *(Jan se rozběhne za Bess)*

STELLA

Zvládne to?

DODO

Já nevím. *(hřmot motorů startující helikoptéry, ticho)*

DRUHÉ DĚJSTVÍ

1. scéna

Dodo hledí na Bess. Ta klečí na zemi.

BESS

Pomoz mi. Bože na nebesích, pomoz mi...

(chraplavým hlasem:)

Zhřešila jsi sobeckostí, Bess. Ani na okamžik sis nedokázala představit, jak pro něj muselo být to loučení bolestné. Své vlastní pocity kladeš nad pocity ostatních.

Jak mám asi poznat, že ho miluješ, když se chováš takhle? Slíbilas mi přece, že budeš hodná holka.

(vlastním hlasem:)

... já už budu hodná, já budu hodná, slibuju...

2.scéna

Bess se prochází po jevišti. Přichází Pastor.

PASTOR

Zdravím Tě, Bess. Jdeš do kostela? Za chvíli začne shromáždění.

BESS

Ne, teď ne.

PASTOR

A co budeš dělat?

BESS

Čekat.

PASTOR

Přesně jako Rút. Dnes odpoledne měl Reverend Peters v rozhlase takové nádherné kázání...

BESS

Ale Rút odvětila: „Nenaléhej na mne, abych tě opustila a odešla od tebe. Kamkoli půjdeš, půjdu, kdekoli zůstaneš, zůstanu. Tvůj lid bude mým lidem, tvůj Bůh mým Bohem. Kde umřeš ty, umřu i já a tam budu pochována. Ať se mnou Hospodin udělá, co chce! Rozdělí nás od sebe jen smrt.“ Verš šestnáctý a sedmnáctý.

PASTOR

Hm! Skvěle, mé dítě. Ale já už si teď musím pospíšet do kostela. Čekají tam na mě ostatní. Přijdeš alespoň příště, že?

BESS

Samozřejmě. Příště. *(Pastor odchází, Bess čeká)*

3. scéna

Přichází Dodo. Dojde až k Bess a postaví se vedle ní.

DODO

Co tady děláš, prosím tě? Vždyť už je skoro osm. Slíbil, že ti zavolá?

BESS

Jo. Ve čtvrt na sedm.

DODO

Se Samem to bylo taky tak... Jak dlouho už tady stojíš? Od čtyř? Od tří? Od dvou?

BESS

Nechtěla jsem to promeškat, kdyby náhodou zavolal dřív...

DODO

(hladí Bess po vlasech) Mám s tebou chvílku počkat?

BESS

Jo, prosím tě, zůstaň se mnou. *(pauza)* Co jsi dělala ty, když Sam odjel?

DODO

Chodila jsem do práce, starala se o domácnost a dělala ti společnost. Poslouchej, Bess! Jsi jenom člověk. Máš právo na vlastní život!

BESS

Já ale přece žiju vlastní život.

DODO

A to jako, že tady deset hodin postáváš? Až přijde na to, jak moc jseš na něm závislá, přestane tě mít rád.

BESS

Jak to víš?

DODO

Chlapi už jsou prostě takoví. *(pauza)*

DODO

Musím jít. Zejtra brzo ráno mám službu... Jo, dnes přivezli na příjem Terryho.

BESS

Terryho?

DODO

Jo. Docela bych na to zapomněla. Říkal, že tě mám pozdravovat od Jana. Ten hlupáček se zranil, ještě než stačil vystoupit z vrtulníku. Přiskřípnul si prst do skládací sedačky. Musí s tím pár týdnů odpočívat.

BESS

A proto ho poslali domů?

DODO

Se zavázanou rukou nemůže pracovat. Tak, teď mi něco slíbíš. Nebudeš tu dlouho, vid'?

(Bess zavrtí hlavou)

DODO

Ty můj malej hlupáčku. *(Dodo odejde)*

4. scéna

Bess klečí.

BESS

Dobrotivý Bože, pomoz mi naučit se trpělivému snášení, pomoz mi, abych se necítila tak bídně, aby se ze mě stala liská bytost jako máma a Dodo... *(Bess usíná, přichází William, všimne si Bess, pokouší se ji vzbudit, potom zazvoní telefon, William jej nejprve chvíli sleduje a pak se ho rozhodne vzít)*

WILLIAM

Prosím? Ano, je tady. Počkej chvíli. *(probudí Bess)* Bess?

BESS

Co je?

WILLIAM

Máš telefon. Volá tvůj manžel.

BESS

Jo, díky. *(Bere do ruky sluchátko)* To jsem já. Haló! Ne, vůbec jsem nečekala dlouho. To je v pořádku. *(K Williamovi)* Moc ti děkuju, Williame.

WILLIAM

To je v pořádku. A nezapomeň maličko ubrat.

BESS

To víš, že jo.

BESS

Už odešel. Jsi tam? Mně se daří dobře.

... Spoustu věcí. Dělam teď spoustu věcí.

... Nic.

... Ne. *(pauza)*

Říkají, že takhle nemám mluvit.

... Dodo. Řekla, že když zjistíš, jak moc tě miluju, tak mě přestaneš mít rád.

... Ano.

... Ne. *(pauza)*

Já tebe taky.

Příšerně. Příšerně... *(Bess se rozpláče, pauza)*

Jsi tam? *(pauza)*

Slyším tvůj dech. Tak slyšíš mě? *(pauza, Bess zhluboka dýchá)*

Na co zrovna myslím? *(Usměje se)*

Že se s tebou líbám.

A že se mě dotýkáš... Dočista to cítím...

Po celým těle... *(pauza)*

Na nose, na krku, na rukou, taky na bříšku a... je to tak hezký... skoro jako kdybys tady byl se mnou... jako kdybychom byli spolu. *(pauza)*

Haló, Jane? Jsi tam ještě? Jane? Jane!

Ozve se zahřmění. Stella se probudí, rozhlédne se, zvedne z podlahy pletení a znova ji přepadne dřímota. Bess odběhne.

5. scéna

Přichází William. Je celý promočený.

WILLIAM

Stello? Můžu dál?

STELLA

To je ale nečas!

WILLIAM

Právě jdu ze shromáždění. Nějaká ta dešťová kapka nám přece nezabrání hledat útěchu u našeho Pána. Kde máš Bess?

STELLA

Bess? Myslela jsem, že je s vámi v kostele.

WILLIAM

To děvče mi dělá starosti. Před svatbou jsme ji v kostele viděli pořád...

STELLA

Jestli potřebuješ pomoct, vždycky tam můžu zajít...

WILLIAM

Dnes odpoledne se taky neukázala.

STELLA

Není ve své kůži.

WILLIAM

Ano, a to mě právě trápí.

STELLA

Je to moje vina. Po Johnově smrti jsem si říkala... Rozmazlila jsem ji. Měla větší volnost než Sam. A všechno si brala moc k srdci.

WILLIAM

Vzpomínám si, že když k nám přišla Dodo, snažila ses ji naučit, jak žít podle zákonů našeho společenství. A podařilo se ti to. Teď se modlím za to, aby se ti to povedlo i s Janem. Je totiž lepší získat jednu duši pro Hospodina, než jednu duši ztratit, že ano?

STELLA

To je svatá pravda. *(přichází Bess v promočených šatech)*

WILLIAM

Ahoj, Bess. Telefonovala jsi docela dlouho. Muselo to být drahé, vid'? Ale na plošině muži vydělávají spoustu peněz. Nebyla jsi v kostele...

BESS

Nebyla...

WILLIAM

Dobře víme, že jsi ve spoustě věcí citlivější než my ostatní. A taky jsme si vědomi toho, že tvé soužení je o to trýznivější. Ale měj na paměti, že pomoc vždy nalezneš u Hospodina. Za každých okolností. Dobrou noc, Stello. Spoléháme na tebe.

STELLA

Budu se snažit ze všech sil... *(William odejde)*

STELLA

Propána, děvče. Svíkní ze sebe ty promočený šaty. Co jsi to jen prováděla, žes takhle zmokla? *(Stella se protáhne)*

BESS

Mami? Víš, já jsem tak nešťastná.

STELLA

Já vím, dítě. Ale to přejde. Víím to. *(Stella odejde)*

6. scéna

Bess klečí.

BESS

Otče? Jsem tak nešťastná. Modlím se za to, aby se Jan vrátil domů.

(chraplavým hlasem:)

Musíš se naučit trpělivě snášet odloučení.

(vlastním hlasem:)

Už se nemůžu dočkat.

(chraplavým hlasem:)

Já tě nepoznávám, Bess. Víš, někteří lidé potřebují Jana a jeho práci. Pomyslela jsi na ně?

(vlastním hlasem:)

Ostatní mě nezajímají. Nezajímá mě vůbec nic. Já jen chci, aby se mi Jan vrátil. A snažně tě o to prosím!

(chraplavým hlasem:)

Jseš si opravdu jistá, že to chceš, Bess?

(vlastním hlasem:)

Naprosto jistá.

(chraplavým hlasem:)

Tak dobrou noc, Bess. *(Bess odejde, vidíme Jana, jak obsluhuje vrt, setmí se, Stella přináší snídani)*

STELLA

Děvčata! Tak vylezte konečně z postele, no tak honem! Už je sedm! Dorothy, přijdeš pozdě do práce. Mysli na všechny ty ubožáky, co se v tomhle nádherném ránu zraní a ty jim nebudeš moci přispěchat na pomoc. *(přichází Bess)*

BESS

Dobré ráno, mami. Jak ses vyspala? *(přichází Dodo)*

DODO

Je mi mizerně. To byla noc!

STELLA

Co se ti to zdálo, prosím tě?

DODO

Už jsem to zapoměla. (*přichází pastor*)

STELLA

Dobré jitro, reverende Larku. Za co můžeme vděčit vaší vzácné návštěvě tak brzy zrána?

PASTOR

Stello, můžeme si promluvit?

DODO

Co se stalo?

PASTOR

Jde o Jana...

BESS

Vrací se domů? (*pauza*)

PASTOR

Zrovna ho vezou do nemocnice. Vrták se ohnul do strany. Zasáhl ho... do vazů...

STELLA

Můj Bože...

DODO

Jako tehdy Sama...

BESS

Takže se vrací domů...

PASTOR

Ano, musíme se k Hospodinovi obrátit o pomoc. A modlit se, aby měl větší slitování, než tomu bylo u Sama.

8. scéna

Slyšíme motor helikoptéry. Nemocniční lůžko, z obou stran kapačky a přístroje, na něm Jan v bezvědomí. Přichází Dr. Richardson a Dodo. Bess se snaží přiblížit k lůžku, ale ostatní ji zadrží. Dodo ji obejmě. Zvuk vrtule umlkne.

BESS

Dodo, pomoz mi, prosím tě. Modli se se mnou.

DODO

Já? Ale vždyť já přesně neznám tvoji... víru.

BESS

Udělej to kvůli mně!*(Dodo si klekne na forbínu naproti Bess, hlavy dají k sobě tak, že se dotýkají čelem, za nimi v tichosti, ale přesto kvapně pokračuje ošetřování Jana) Milý Bože, modlíme se za to, abys ušetřil život našeho Jana.*

DODO

Modlíme se za to, abys ušetřil život našeho Jana.

BESS

Modlíme se za to, abys ho nenechal umřít.

DODO

Modlíme se za to, abys ho nenechal umřít.

BESS A DODO

Amen. *(Dr. Richardson přejde na forbínu)*

BESS

Žije?

DR. RICHARDSON

Zdá se, že jsme jeho stav stabilizovali. *(Bess se podívá na Dodo)*

BESS

A žije?

DODO

Ano, žije.

BESS

Děkuju ti! Děkuju. Milosrdný Bože, děkuju...

DR. RICHARDSON

Ano, žije, ale utrpěl vážná zranění.

BESS

Jaká zranění?

DR. RICHARDSON

Prognóza v případě tvého manžela vypadá tak, že již patrně nikdy nebude moci chodit. Možná – ale to je zatím jen velmi nejisté – bude časem znova moci pohybovat rukama, ale o tom zatím pochybuji. A navíc – krvácení z poškozené tkáně zhoršuje jeho už beztak špatný zdravotní stav. Jestli bude vnitřní krvácení pokračovat, může upadnout do kómatu a dokonce i zemřít.

BESS

Takže nemůže chodit?

DR. RICHARDSON

Nemůže chodit, sedět, jíst, otočit se na bok, nedokáže ani zvednout šálek čaje. V lepším případě bude po zbytek života plně závislý na fyzické i psychické pomoci. Můžeme očekávat i výpadky paměti, příznaky změny osobnosti, výskyt deziluze a deprese. Je mi to nesmírně líto. (*pauza*)

BESS

Ale žije, ne?

DR. RICHARDSON

Vypadá to tak.

BESS

Tak to ještě není tak zlý. Můžu ho teď vidět?

DR. RICHARDSON

Jistě. Dodo?

DODO

Tak pojď, Bess. *(Dodo a Bess přejdou k lůžku)*

9. scéna

BESS

Jane? To jsem já, Bess.

DODO

To bude těma práškama, víš. *(Bess vezme Jana za ruku)*

BESS

Jane?

JAN

Ahoj...

BESS

Ahoj...

JAN

Co to děláš?

BESS

Cože?

JAN

Něco mi tam dole provádíš. Co je to?

BESS

Držím tě za ruku.

JAN

Tak toho nech.

BESS

Ale...

JAN

Pusť mě, k čertu!

BESS

Ale...

JAN

Odved'te ji pryč! No tak odved'te ji, krucinál...

DODO

No tak, pojd'...

BESS

Ne...

DODO

Ale ano, pojd'...

BESS *(vzlyká)*

Ale vždyť jsem to já!

DODO

Jan to ví. Ale zrovna teď... to nějak nemůže skousnout. *(Dodo odvede Bess pryč)*

BESS

Co se to děje, Dodo? Co se to jenom děje?

DODO

Bess, tamhle v té posteli leží velkej, dospělej mužskej. Poslední, na co si vzpomíná, je, že uklouznul v kaluži oleje a ucejtil ukrutnou bolest v hlavě. Ještě se po té operaci ani pořádně neprobral. A před chvílí se dozvěděl, že se vši pravděpodobností stráví zbytek života

v posteli a že bude potřebovat pomoci při čurání, mytí a oblékání... Janovi teď připadá, že než aby byl závislej na pomoci ostatních, tak to by raději umřel. Tady jde o Jana, chápeš?

BESS

Jo, chápu...

DODO

Musíš mu dát jen trochu času. Všechno se časem zlepší, uvidíš. Nebude to jednoduchý, ale zlepší se to, uvidíš.

BESS

Děkuju, že ses se mnou pomodlila.

DODO

Možná by sis měla promluvit s doktorem Richardsonem, co říkáš? Je hrozně hodnej. A je to odborník. Fakt by pomohlo, kdyby sis s ním promluvila, možná by i našel nějaký léky... Něco, co by ti to ulehčilo. Aby se nakonec nestal nějakej průšvih.

BESS

Jako naposledy.

DODO

Ano, Bess, jako naposledy. *(Pauza)*

BESS

Dodo, jak často se stává, že se stejná nehoda přihodí dvakrát?

DODO

To nevím, Bess. Ale ne moc často. Slíbíš mi, že promluvíš s doktorem Richardsonem?

BESS

Jo, slibuju. *(Dodo se chystá odejít)*

BESS

Dodo?

DODO
Copak?

BESS

Ty jseš ten nejskvělejší člověk na světě. *(Dodo odejde, Bess se rozhlédne, potom si klekne)*

BESS

Otče? Co se to jenom děje?

(chraplavým hlasem:)

Vždyť jsi chtěla, aby se Jan vrátil domů.

(vlastním hlasem:)

Ale už jsem si to rozmyslela. Proč bych to asi chtěla, kdybych věděla, jak to dopadne?

(chraplavým hlasem:)

Protože jsi jen hloupá holka, Bess. Ale musím si tě nejdřív prověřit. Vystavím tvou lásku k Janovi zkoušce.

(vlastním hlasem:)

Děkuji ti, žeš ho nechal naživu.

(chraplavým hlasem:)

Nemáš zač.

10. scéna

Přichází Dr. Richardson. V ruce drží zdravotní dokumentaci Bess.

DR. RICHARDSON

Promluvíme si? *(Bess přikývne)* Ty jsi byla hospitalizovaná v psychiatrické léčebně? *(Bess přikývne)* A můžeš mi říct, jak ses tam ocitla? *(Bess zavrtí hlavou)* No, ani já to nedokážu s jistotou říct. Ale zdá se mi, že jsi asi musela být hodně nešťastná, protože ti zemřel bratr a stejně tak jsi nešťastná i teď, když je tvůj manžel nemocný. To je ale naprosto normální.

BESS

Takže mi nic nepředepíšete?

DR. RICHARDSON

Nechápu, proč by měl člověk brát léky, když má naprosto zdravé reakce. A být nešťastný následkem nějaké tragédie rozhodně zdravá reakce je. Všechno ostatní se pak zdá nepodstatné. Nemusím se sice shodovat s Williamem a s tvou matkou v tom, že dávat

najevo vlastní pocity je nepatřičné, ale z medicínského hlediska rozhodně nejde o nemoc. A medicína léčí nemoci. *(pauza)*

BESS

Byla to moje vina.

DR. RICHARDSON

O čem to mluvíš?

BESS

O té nehodě. Modlila jsem se k Bohu, aby se mi vrátil domů... *(pauza)*

DR. RICHARDSON

Propána, ty máš ale netušené schopnosti!

BESS

Je to pravda.

DR. RICHARDSON

Ty máš nějaký pádný důkaz, že to celé způsobil Bůh? Prosila jsi ho o to, aby se Jan vrátil. To je celé. Bylo to naprosto přirozené přání. Stýskalo se ti po něm. Měla bys dát průchod svému smutku.

BESS

Děkuju vám. Máma a Dodo... *(vzlyká)* Já jsem tak nešťastná...

DR. RICHARDSON

Já vím. Jestli půjde všechno tak, jak doufáme, nezůstane Jan v nemocnici navždycky.

BESS

Můžu ho vidět?

DR. RICHARDSON

Dali jsme mu prášky na spaní.

BESS

Ráda bych se alespoň na chvíli vedle něj posadila.

DR. RICHARDSON

Ano. To samozřejmě můžeš. *(Dr. Richardson sleduje Bess, jak vchází do Janova pokoje)*

11. scéna

Bess sedí vedle Janova lůžka.

BESS

Jane? Já vím, že určité věci mi tak úplně nedocházejí. A taky vím, že jsou určité věci, ve kterých nejsem dobrá. Ale budu se snažit, slibuju. Miluju tě, Jane. Udělám cokoli, jen abych ti pomohla. *(Bess ulehne na volnou polovinu lůžka, tma)*

PŘESTÁVKA

TŘETÍ DĚJSTVÍ

1. scéna

TERRY

Tak už se konečně pochlubte s těma dárkami! *(Bess otevře dárek, je to mechanická hračka, jezdící opice, která tříská do činelů)* No páni!

DODO

Kde jsi to splašila? Ty hlupáčku! Ty jsi snad už dočista zcvokla!

BESS

Vždyť je to úžasný!

TERRY

Tak, teď by si možná kluci měli otevřít pivo a nechat děvčata, ať si hrají s dárčky. *(Terry otevře plechovku s pivem)* Tak na zdraví! Všechno je, jak má být, když je chlap konečně zase doma! *(Jan sice dokáže pohnout rukou o několik centimetrů, ale nemůže ji zvednout, ani uchopit plechovku s pivem)*

BESS

Počkej, já ti pomůžu...

JAN

To nic. Stejně nemám žízeň.

TERRY

No tak, chlap se přece musí napít alespoň na vlastní narozeniny! Tumaš!

BESS

Není to tak lehký, jak by se zdálo, musíš ruku ohnout v určitým úhlu, jinak... *(Terry se snaží přiložit plechovku s pivem Janovi k ústům, ale polovina obsahu mu i přesto skončí na prsou)*

TERRY

Hrome! Promiň, kamaráde. To jsem ale zatracený trdlo!

BESS

Já se o tom postarám. Za chvíli to uschne. *(Bess stírá pivo z Janových prsou, Terry sleduje, jak se k němu Bess natahuje)*

DODO

No, alespoň to vypadá jako mejdan.

TERRY

Jo, to je teda přesný. *(Bess pomáhá Janovi s pitím, Snaží se při tom být velmi opatrná)*

TERRY

No nic, už bych měl vyrazit. Mám domluvený rande s jednou helikoptérou, která na mě nepočká. Chystáme se přesunout s plošinou dál na sever.

JAN

Na sever? No, už bylo na čase!

TERRY

Jo, to ty jsi přece vždycky říkával, že na severu je ropa. Teď se přesvědčíme, jestli jsi měl pravdu. Tak se opatruj! Bess se o tebe určitě dobře postará. To je fajn, že máš tak báječnou ženu, Jane!

JAN

Tak se měj. *(Terry odejde)*

DODO

Já už taky půjdu. Měj se hezky, Jane. *(Dodo odejde)*

2. scéna

BESS

Chceš prášky proti bolesti? *(Jan přikývne)* Tady jsou. *(pomáhá mu napít se)* Stačí?

JAN

Ještě jeden lok. *(Bess mu dá loknout ještě jeden doušek)* Díky.

BESS

Všechno nejlepší! *(políbí ho na ústa, pauza)* Mám ti něco číst? *(Bess najde knihu)* „Byl to nádherný den. Toužil běhat jen tak, pro nic za nic, prolétnout přes vřesovou louku, přeskočit potůček a kličkovat sem a tam mezi keřičky jalovce. A každičkou vteřinu přitom věděl, kde ji má hledat. Nemusel na ni volat. Cítil, že je nablízku. Jeho Lassie.“

JAN

Bess?

BESS

Ano?

JAN

Ty ten příběh asi dobře znáš, vid'?

BESS

Jo. Proč se ptáš?

JAN

Držíš tu knížku vzhůru nohama.

BESS

Opravdu?

JAN

Jo.

BESS

Aha. Vidíš, to mi ani nedošlo.

JAN

No tak. Pojd' ke mně. A řekni mi, co vidíš?

BESS

Vidím muže, kterýho miluju.

JAN

Kdybys mě neznala, tak co bys viděla?

BESS

Muže, do kterýho se brzy zamiluju?

JAN

Koukni se na mě, Bess. Já už přece nejsem žádný chlap. Jsem jen mluvící hlava, co leží v posteli s obrovským bezvládným tělem, co potřebuje pomoci, i když se mu chce třeba jen srát. Do týhle věci by ses chtěla zamilovat? Do týhle hroudy masa, která tě nedokáže ani pohladit, obejmout nebo pomilovat? Ne, já jsem vyřízenej, Bess.

BESS

Ty seš přece ty. A my dva jsme spolu.

JAN

Všimla sis, jak se na tebe koukal Terry? Jsi krásná ženská, Bess. Myslím, že by sis měla začít užívat života. Vím moc dobře, že se nemůžeme nechat rozvést. Ale ty si můžeš pořídit milence... a nikdo se o tom ani nemusí dozvědět... Můžeš přece klidně vyrazit někam jinam a najít si někoho, koho neznají... a spát s ním... *(Bess se zvedne a odchází)*

JAN

Bess...

BESS

(křičí) Tak ty si myslíš, že po tomhle toužím, ty jeden mrzáku? (Bess odejde, Jan pohlédne na lahvičku s léky položenou na stolku u postele, uzávěr je otevřený, se značným úsilím se rozmáchne a hrábne rukou na stolek, mechanická hračka spadne na podlahu, velmi pozvolna se mu podaří dostrkat lahvičku až k ústům, nezvládne však strčit jazyk dovnitř, snaží si prášky nasypat do úst, ale ty se rozkutálejí po podlaze vedle postele, snaží se je zachytit, přitom se nakloní přes boční hranu postele a zůstane z ní bezvládně viset, nedokáže znova vstát)

JAN

Do prdele! Do prdele! DO PRDELE!

3. scéna

Bess vstoupí do kaple.

BESS

Promiňte...

PASTOR

Bess! Jen pojď dál. Kaple je každému kdykoli otevřená.

BESS

Nechci vás rušit...

PASTOR

To je v pořádku. Kongregace je toho názoru, že teď budeš nějaký čas potřebovat naši pomoc. Tak pojď dál a řekni mi, co bys potřebovala. *(Bess zůstane stát na místě)*

BESS

Byla jsem na manžela hrubá.

PASTOR

To se stává. Jsme jenom lidé. A proto je dobré, že se lidé mohou omluvit.

BESS

Ano.

PASTOR

Stalo se ještě něco? (*pauza*)

BESS

Co má člověk dělat, když se za něco modlí a potom zjistí, že to bylo sobecké?

PASTOR

Sobeké? To pak musí požádat o odpuštění.

BESS

Ale co když odpuštění nemůže odčinit škodu, kterou člověk napáchal?

PASTOR

Škodu? O jaké škodě to mluvíš?

BESS

O škodě, které se člověk dopustí modlitbou.

PASTOR

Bůh je spravedlivý. Jestli dopustil, aby došlo ke škodě, určitě k tomu měl dobrý důvod. Ale není na nás, abychom soudili jeho skutky. Teď běž domů a usmiř se s manželem. On je teď slabý a ty jsi silná. Máš Boha, aby ti pomáhal. Skrýváš v sobě sílu, jíž tě obdařil tvůj život v Bohu, a jemu tato síla chybí.

4. scéna

Reflektory osvětlí Jana, který ještě stále visí přes boční hranu postele. Přichází Dodo.

DODO

Proboha! Kde je Bess? Jak dlouho tady takhle vězíš? (*Dodo Jana vyzvedne zpět na lůžko, najednou si všimne rozsypaných léků*)

JAN

Nic se mi nestalo.

DODO

To vidím. *(Dodo sesbírá pilulky)*

JAN

Ani se jí nemůžu dotknout, k čertu. Nedokážu ani vystrčit ruku, abych se jí mohl dotknout...

DODO

Kolik sis toho vzal?

JAN

Asi tak dvanáct tisíc. Krucinál, copak nevidíš, že to bylo k hovnu?

DODO

To se zlepší, uvidíš.

JAN

Běž do hajzlu! Zlepší? To jako, že jednoho krásného dne zničehonic vyskočím z postele a začnu chodit? To jako, že zničehonic popadnu svou ženu, hodím ji na postel a dám jí všechno, nač má svatý právo? *(Dodo se posadí na postel)*

DODO

Bess tě má ráda, ať se děje co se děje. Je moc šťastná už jen proto, že může být s tebou.

JAN

Teď možná, ale v budoucnu se jí to určitě zamlouvat nebude. Já postupně hniju, Dodo. Ležím tady a cejtím, jak hniju... A co kdyby byl na mém místě Sam? *(pauza)* Určitě by ses rozvedla a odešla odsud.

DODO

Já nevím.

JAN

Ale jistě si říkáš, že bylo lepší, že umřel. Pro něj i pro tebe. Bess potřebuje svobodu. Musí dál žít svůj život. Promluv s ní. Řekni jí, že si musí začít užívat. *(pauza)*

DODO

Ona mě ale neposlechne, víš. Ale tebe jo. Jí vůbec nejde o sebe. Ale kdyby ti mělo cokoli, říkám cokoli, udělat radost, tak to ráda udělá. Ale musíš ji o to poprosit.

JAN

No do prdele, to je v píči, zasraně...

DODO

Jane? Co se děje? Slyšíš mě? *(Jan má epileptický záchvat)* Potřebuju pomoc. Hej! No tak pomozte mi někdo! Rychle!

5. scéna

Jan postupně s odezníváním křečí ztrácí vědomí. Dodo se k němu posadí na lůžko. Přichází Bess. V ruce drží zvadlou růži. Zastaví se na forbíně. Dodo k ní přistoupí.

DODO

(šeptá) Kde jsi byla?

BESS

Žije?

DODO

Jo, žije. Ale ne díky tobě. Uvědomuješ si vůbec, že chtěl sníst celou lahvičku kodeinu? Nemůžeš si prostě odkráčet a nechat ho tu celý den samotnýho!

BESS

Promiň.

DODO

Na omluvy je pozdě.

BESS

Já nechci, aby umřel.

DODO

Zkus poslouchat, co se ti snaží říct. Myslí to s tebou dobře, vím to. *(Bess přikývne)*

BESS

Můžu ho vidět?

DODO

Ano. A buď na něj hodná, prosím tě. *(Bess přikývne, Dodo odchází)*

6. scéna

Bess přistoupí k lůžku, v ruce stále svírá zvadlou růži.

BESS

Mrzí mě to...

JAN

Dáš mi pusu?

BESS

Jo. (políbí ho a potom se posadí) Chtěla jsem ti dát tohle, ale nejspíš to není moc povzbudivý.

JAN

Ne, je nádherná. Potřebuje jen trochu vody.

BESS

To jo.

JAN

Řekli mi, že mám vodu na mozku. *(Bess se zasměje)* Ne, počkej, fakticky. V mozku se mi usazuje nějaká tekutina. To kvůli ní omdlívám a mívám ty záchvaty. A proto mě taky dokázali vzkřísit. To, co se stalo dnes odpoledne... To se teď bude stávat často, víš.

BESS

Já už od tebe nikdy neodejdu.

JAN

Ale odejdeš, Bess. Musíš odejít. Pamatuješ si, jak jsem ti tehdy volal z plošiny? Vzpomínáš, jak jsme se milovali na dálku?

BESS

Tak takový věci ti mám říkat? Moc ráda. Mám začít?

JAN

Ne. Jen chci vědět, že se občas s někým pomiluješ.

BESS

Já ale miluju tebe.

JAN

Bess, vždyť já tebe taky. A to znamená, že když budeš šťastná ty, budu šťastnej i já. Tam za těmahle zdma na tebe čeká úžasnej život. Já sám ho dobře znám. Taky jsem tak kdysi žil. Čeká na tebe v momentě, kdy překročíš tu mez a ocitneš se za humny. Musíš se jen rozhodnout a nastoupit do správnýho autobusu... A pak se vrátíš sem za mnou a budeš mi o tom vyprávět.

BESS

Ne...

JAN

Bess, potřebuju, abys udělala to, co jsem ti řekl. Nebo nejspíš umřu.

BESS

Ty ale nesmíš umřít...

JAN

Já umřít nechci. Mám hroznej strach, Bess. Ale překonám ho, jestli uděláš to, o co tě prosím. Tak co, pomůžeš mi? Uděláš, o co tě prosím?

BESS

Možná...

7. scéna

Bess se pozvolna zvedá k odchodu. Na forbínu položí zvadlou růži a klekne si.

BESS

Milovaný Otče na nebesích, prosím Tě nedopust', aby mi umřel.

(chraplavým hlasem:)

A proč bych to měl dělat?

(vlastním hlasem:)

Protože ho miluju.

(chraplavým hlasem:)

Dokaž mi, že ho miluješ a já ho nechám naživu.

(vlastním hlasem:)

Tak dobře.

DR. RICHARDSON

(jde k Bess, zvedne růži a položí jí ruku na rameno) Bess? Mohla bys jít na chvílku se mnou do kanceláře? Musím ti bohužel oznámit, že jsme ho byli nuceni napojit na umělé plíce.

BESS

Takže nedokáže dýchat sám?

DR. RICHARDSON

Ne, nedokáže.

BESS

Nemůže dýchat...

DR. RICHARDSON

Bess, nesmíš se zanedbávat. Zažil jsem už tolik příbuzných pacientů, kteří nakonec sami onemocněli, protože se zapomněli starat především sami o sebe. Je přirozené, že máš pocit viny, když s nemocným nejseš čtyřicet hodin denně. Ale věř mi, že Jan je v dobrých rukou.

BESS

Můžeš se mě dotýkat, jestli chceš...

DR. RICHARDSON

Promiň, co jsi to říkala?

BESS

Můžeš se mě dotýkat, jestli chceš... Na tváři, na krku, na rukou, na břichu... prostě všude...

DR. RICHARDSON

To není správné, Bess.

BESS

Ale je. Je to moc důležité.

DR. RICHARDSON

Ne, Bess. Není to správné.

BESS

To se ti ani trochu nelíbím?

DR. RICHARDSON

Ale ano, líbíš se mi.

BESS

Tak proč mi nechceš pomoci? Můžeme si předtím zatancovat, jestli chceš...

DR. RICHARDSON

Bess, vrať se za svým manželem.

BESS

Tak ty mě vyhazuješ?

DR. RICHARDSON

Nedáváš mi na vybranou. Vrať se, až budeš chtít mluvit o něčem rozumném.

BESS

Ale pro mě je to fakt důležitý!

8. scéna

Bess se posadí na lůžko.

BESS

Vešla jsem k němu do kanceláře. Podíval se na mě. Úplně jako tehdy Terry. Tak jsem ho nechala, aby se díval. Posadila jsem se tak, aby toho viděl co nejvíc. Ukázala jsem mu prsa. Řekla jsem mu, že se mě smí dotýkat. Na krku, na rukou, na břichu... Vzala jsem ho za ruku. Sjela jsem s ní po břiše dolů... *(Bess sleduje Jana, který nereaguje)* Pak jsem uvnitř ucítila jeho prsty... a zachtělo se mi ho zmocnit se vším všudy... Pustila jsem ho dovnitř. A on mi to udělal. Ve své kanceláři. *(Bess se dívá na Jana a přitom mu osušuje čelo, Jan sebou najednou škubne)* Dodo? Dodo? *(přichází Dodo)* Pohnul se. *(Dodo ho vyšetřuje)*

DODO

To mohl být reflex. Svalový stah.

BESS

Kdybychom mu sundaly tu masku, tak by umřel?

DODO

Jo. Možná ne hned, ale určitě by to nepřežil.

BESS

Dala bys to do vázy, prosím tě? *(podává jí růži)*

DODO

Kam jdeš?

BESS

Na zastávku autobusu.

9. scéna

Bess se posadí vedle muže na autobusové zastávce. Vyčkává. Pak pomalu zvedne ruku a položí ji muži na stehno, ruka se sune k rozkroku... Snaží se muži rozepnout kalhoty. Pak zničehonic Bess přeběhne až na forbínu. Zvrací.

BESS

Můj Bože, odpusť mi, neboť jsem zhřešila...

(chraplavým hlasem:)

Ano, zhřešila jsi. Máří Magdaléna také zhřešila, a přesto se stala jednou z mých nejvyvolenějších.

(vlastním hlasem:)

Já vím, já vím.

(chraplavým hlasem:)

Tak si to dobře zapamatuj.

(vlastním hlasem:)

Ano.

BESS

(pokračuje do kanceláře Dr. Richardsona) Jak mu je?

DR. RICHARDSON

Zdá se, že tvé modlitby došly sluchu. Alespoň prozatím. Jeho stav se náhle zlepšil. Dokonce jsme ho mohli odpojit od dýchacího přístroje.

BESS

Takže může sám dýchat?

DR. RICHARDSON

Ano, dýchá už úplně sám. *(přichází Dodo)* Operaci můžeme provést dnes odpoledne. Musíme mu intubovat hadici, která odvede zbytkovou tekutinu.

DODO

Chápeš, Bess?

BESS

Ne...

DODO

Musíme Jana operovat, jinak umře.

BESS

Ne. Teď ještě ne.

DR. RICHARDSON

Co tím chceš říct?

BESS

Myslím, že mu můžu zachránit život.

DODO

Jak?

BESS

Milováním.

DODO

Bess, no tak, nebuď hloupá.

BESS

To ty jsi vždycky tvrdila, že nejsem hloupá. To je v pořádku. Už jsem si to srovnala v hlavě.

(Bess vstane a vstoupí do Janova pokoje)

10. scéna

Bess přistoupí k Janovu lůžku.

JAN

Mám takovej dojem, že umírám, Bess.

BESS

Ty neumřeš. Já to vím. Slibuju, že teď ještě neumřeš.

11. scéna

Dodo přijde k Bess a pohladí ji po vlasech. Bess se probere.

BESS

Já už půjdu. Uvidíme se později?

JAN

Později?

BESS

Jo, přece během té operace. Dozvěděla jsem se, že tě budou odpoledne operovat. Neboj. Já tam budu s tebou.

JAN

Snážíš se mi naznačit, že bych se měl cítit provinile?

BESS

Provinile?

DODO

Bess, musím s tebou mluvit o těch nových přízracích...

JAN

To jsou celý ony, ženský. Člověk je jim úplně ukradenej. Když ti tvrdí, že pro tebe něco dělají, tak buďto lžou nebo to všechno dělají kvůli sobě!

BESS

Ne! Já jsem přece jen udělala to, co jsi mi nařídil!

JAN

A co jsi udělala? (*Bess Janovi něco pošeptá*) Já ti nevěřím. Vždyť by s tebou nikdo šukat nechtěl.

BESS

To by ses divil.

JAN

A tomu ty říkáš šukání? Prosim tě, vždyť je to, jako když si jeptiška vyrazí na vejlet. A mimochodem, vypadáš otřesně.

BESS

Můžu se převlíct do svátečního...

JAN

Krucinál, vždyť jsem ti snad jasně řekl, že máš vyrazit do města, sbalit nějakýho chlapa a vošukat ho!

BESS

(šeptem) Já jsem taky udělala všecko tak, jak jsi mi to řekl. Na zastávce autobusu...

JAN

Ještě nás čeká dlouhá cesta... dlouhá cesta... Cejtím to...

DODO

Co jsi Bess poručil? Pomátli jste se snad oba, nebo co? On ti řekl, že máš spát s cizíma chlapama?

JAN

Ještě nás čeká dlouhá cesta...

DODO

Bess, tak řekni mi to! S čím si to zahráváš?

BESS

Jan je můj muž a Bůh přece říká, že si ho musím vážit a ctít ho!

DODO

Jestli ale ctít manžela pro tebe znamená, že se z tebe stane děvka, tak to už potom ničemu nerozumím!

BESS

Ty nejseš zdejší.

DODO

Ne, to díkybohu nejsem. Pamatuješ si, co ti říkal Dr. Richardson o příčinách, co způsobují poškození mozku? Změny osobnosti, deziluze, deprese. Uvažuj hlavou, Bess. Tenhle mužskej zrovna není ve své kůži. Nemá ani ponětí o tom, co říká za hlouposti. No tak, Bess, uvažuj přece.

BESS

Proč jsi tu zůstala po Samově smrti?

DODO

To přece víš moc dobře. Kvůli tobě.

BESS

Dobrá, tak už tady dál nemusíš trčet. Protože já už jsem konečně začala uvažovat. *(Bess uteče do levého portálu, klekne si, Dodo odejde)*

12. scéna

BESS

Můj nejdražší Bože, půjdu do pekla?

(chraplavým hlasem:)

Koho chceš vlastně zachránit? Sebe, nebo Jana?

(vlastním hlasem:)

Snažíš se mi říct, že bych se měla sama odsoudit a jít kvůli Janovi do pekla?

(chraplavým hlasem:)

Já ti jenom říkám, že ten, kdo miluje, se nemá čeho bát. *(přichází Pastor zahalený v plášti)*

PASTOR

Bess! Jak se ti vede? Chyběla jsi nám. Musím tě varovat – náš Pán shlíží s hněvem na ty, kdož jej zrazují.

BESS

Já se ho ale nechystám zradit. *(Bess si rozepne halenku, rázným šklubnutím si vykasá sukni a odhalí nohy)*

PASTOR

Bess...

BESS

Chci to dovést až do konce. *(Bess se začne procházet po jevišti, pastor ji sleduje pohledem, přichází William a zastoupí jí cestu)*

WILLIAM

Zdravím tě, děvče. Kampak máš namířeno? Tahle silnice vede pryč z města.

BESS

Já vím.

WILLIAM

No, tam tě nic dobrého nečeká. Vždyť víš. Jenom samé zlo.

BESS

Wille, já vím. Pustíš mě? Docela pospíchám, jestli dovolíš...

WILLIAM

Máš s někým rande?

BESS

Ano. S Janem.

13.scéna

Bess obejde Williama. Ten ji sleduje, jak odchází. Kolem Janova lůžka se Dodo, a Dr. Richardson připravují na operaci. Schůdky vedou k vyvýšené rampě, na níž sedí muž v pokoji nevěstince. Bess k němu přistoupí. Pastor a William ji stále sledují. Dr. Richardson mezitím začal operovat. Janovo srdce se zastavilo. Snaží se ho oživit elektrodami. William s Pastorem odejdou. Poté odchází i Dodo a Dr. Richardson. Bess se vypořádá z nevěstince a přejde k Janovi, který je stále v bezvědomí.

BESS

(vášnivě ho políbí) Já jsem to udělala! Všechno! A jemu se to dokonce líbilo. Tancovala jsem před ním, svlékala se, kouřila mu péro, dělala to s ním zepředu i zezadu a jemu se to líbilo. A představ si to – udělal se. Dokonce dvakrát. *(naslouchá tlukotu jeho srdce)* Přestalo to. Cítila jsem, když to přestalo. Ale já nepřestala, slyšíš? Nechtěla jsem tě nechat odejít. Cože? *(přiloží ucho k jeho rtům; Jan je stále v bezvědomí)* Ne. Nebude lepší, když umřeš. Já tě nikdy umřít nenechám. *(znovu mu přiloží ucho ke rtům)* Můžeš mít klidně v hlavě něco špatného, ale to přece nevádí, když tě miluju. Miluju tě celého i s tvou hlavou a s celým zbytkem, tebe celého. *(políbí ho)* Sladké sny a sladké probuzení.

14. scéna

STELLA

Bess! Bess! Pojd' sem! Chci si s tebou promluvit. Přišel za mnou William. Víš přece, jak byl k tobě vždycky hodný?

BESS

Ano, mami.

STELLA

Řekl mi, že už tě v kostele nemůže donekonečna obhajovat. Máš vůbec ponětí, jaké to je, být vyobcovaná z církve? Co to znamená zůstat úplně sama? Všechny dveře v celé vesnici ti zůstanou zavřené. Viděla jsem mnohem silnější muže i ženy, kteří po vyobcování z církve postupně chřadli, až nakonec umřeli. A ty nejseš silná ani za mák, Bess. Zabije tě to.

BESS

Byla jsem to já.

STELLA

O čem to mluvíš?

BESS

To já jsem při té operaci způsobila, že Janovi zase začalo bít srdce. Janovi přestalo bít srdce a já jsem ho dokázala rozběhnout.

STELLA

Bess, teď z tebe mluví pýcha.

BESS

Pýcha?

STELLA

Nebo si opravdu myslíš, že člověk dokáže činit zázraky? *(pauza)*

BESS

Myslím, že to dokáže láska.

STELLA

Dobrá, tvoje láska. A co láska všech ostatních lidí na celém světě, kteří taky někoho milují? Ti podle tebe taky dokážou zázraky? Nebo je ta jejich láska jenom příliš slabá?

BESS

To nevím...

STELLA

Nevíš. A já to taky nevím. Nech zázraky našemu Pánu a snaž se chovat slušně. (*přichází Dodo*)

STELLA

No, snažila jsem se, jak to jen šlo. (*Stella odejde*)

15. scéna

DR. RICHARDSON

Proboha, Bess, už přece nejsi dítě. On po tobě chce, aby ses vyspala s každým chlapem, co má ptáka. To ale přece nejsi ty!

BESS

Já se ale nemiluju s nima, já se miluju s Janem.

DR. RICHARDSON

Co bys tak řekla tomu, že Jan trpí přechodnou poruchou osobnosti, která ho nutí, aby ti přikazoval věci, které by ho normálně vůbec nenapadly? Nebo je to celé možná i tak, že chce dosáhnout alespoň poslední kapky zvráceného uspokojení tím, že sleduje, jak se válíš v bahně?

BESS

Miluju ho navzdory tomu všemu. A to je důležitý.

DR. RICHARDSON

A co ty?

BESS

Možná nejsem z nejchytřejších, to je pravda. Ale zrovna v tomhle jsem doopravdy dobrá. Bůh dává každému člověku do vínku jedinečný talent. Stačí jen zjistit, co je to za talent.

DR. RICHARDSON

A nač máš talent ty? Na to, zajet si do města a tam se nechat zneužívat od chlapů, kteří tě nikdy předtím neviděli?

BESS

Já dokážu věřit.

DR. RICHARDSON

Tak s tím běž do hajzlu! Je nemocnej, a to k smrti nemocnej. Ale to mu ještě nedává právo tě ničit, ne?

BESS

Je to můj muž.

16. scéna

Bess klečí.

BESS

Nejdražší Otče, snažně tě prosím, abys mi vysvětlil, co se to děje. Najednou se mi zdá, že Jan je jediný, kdo mě chápe.

(pauza)

Otče? Kam ses poděl? To jsem já, Bess.

(pauza)

Otče? Proč se neozýváš? Otče!

(pauza)

Tak tohle má být ono? To je ta zkouška, o které jsi mluvil? William mi jednou říkal, že do pekla musí jít každý sám... ale jak to vlastně William může vědět... *(na rampě stojí muž, brousí nožík, Bess propadne zvědavosti, přichází rybář)*

Bess

Promiňte...

RYBÁŘ

Ano?

BESS

Všimla jsem si, že vozíte děvčata ve člunech na lodě.

RYBÁŘ

Ano, vozím.

BESS

Vzal byste mě taky?

RYBÁŘ

Nevzal.

BESS

Aha, chápu. Ostatním děvčatům by se to nejspíš nelíbilo. Ale nemůžou přece stihnout všechny lodi, nebo jo? Co třeba tamhle ta velká, ta červená? Tam byste mě mohl vzít?

RYBÁŘ

Na tu žádná holka nechce.

BESS

No tak, vzal byste mě tam?

RYBÁŘ

Tak fajn. *(Rybář podá Bess ruku, aby se mohla vyhoupnout na rampu)*

17. scéna

Dodo sedí u Janovy postele. Přichází Dr. Richardson.

DR. RICHARDSON

Ta poslední operace nesplnila svůj očekávaný účel. Musíme to zkusit ještě jednou.

JAN

Už mám po krk všech operací. *(pauza)*

DR. RICHARDSON

Jestli je to vaše rozhodnutí, tak jsme ho pochopitelně připraveni respektovat.

JAN

Bess.

DR. RICHARDSON

Chcete jí pomoci?

JAN

Ty bys ji chtěl, vid'?' V posteli je to skvělá mrdna, kamaráde. Kurevsky skvělá, to mi věř.

DR. RICHARDSON

Jako lékař prohlašuji, že Bess trpí jistými halucinacemi, které jsou spojeny s vaším vážným zdravotním stavem.

JAN

Jasně.

DR. RICHARDSON

Když vás nebudeme operovat, nastane pravděpodobně poměrně krátké období, během nějž se bude váš stav postupně zhoršovat. A to znamená, že současně s tím se bude podobně zhoršovat i stav, v němž se nachází Bess.

JAN

Ta děvka!

DR. RICHARDSON

Myslím, že bychom ji měli izolovat.

DODO

Bude se bránit. Naposledy jsme k tomu museli získat soudní příkaz...

DR. RICHARDSON

Potřebné dokumenty jsem už zajistil. Zbývá nám jen Janův podpis. Tady to je. *(Dr. Richardson ukáže Janovi dokumenty)*

DODO

Jane...?

JAN

Znamená to, že už Bess nikdy nevidím?

DR. RICHARDSON

Ano.

JAN

Copak to nechápeš? Já ji miluju, ty zatracenej zmetku!

DR. RICHARDSON

Ano, chápu. Jen to tady stačí podepsat, že s tím jako její choť souhlasíte.

JAN

Fajn, tak si ji vezmi, ty hajzle zasranej. *(Jan se podepíše)*

DR. RICHARDSON

Děkuji.

ČTVRTÉ DĚJSTVÍ

1. scéna

Dr. Richardson odejde. Kulisáci pomáhají Dodo odtlačit Jana na kolečkovém křesle. Bess na rampě znásilňuje námořník. Přicházejí Pastor, William, Jack, Stella a statisté z kongregace. Připojí se k nim Dodo. Námořník vytáhne nůž a pořeže Bess na tváři. Bess se mu vysmekne a vypoťácí se z rampy. Přichází Bess se zakrváceným obličejem.

PASTOR

Bess Ammundsenová, kongregace nemá jinou možnost, než tě vyobcovat...

BESS

... To ne...

PASTOR

Ode dneška budeš mít přísně zakázán vstup do našeho chrámu. A ti, kteří tě znají, se k tobě již od nynějška nebudou znát.

BESS

To jsem nechtěla... Mami...

PASTOR

A ten, kdo by tě přece jen přivedl do tohoto chrámu, bude rovněž vyobcován. Odejdi odtud, Bess Ammundsenová a neukazuj se již nikdy v domě Božím!

BESS

...Ne... *(členové kongregace přistupují jeden po druhém k Bess a pronášejí kletbu vyobcování.)*

WILLIAM

Bess Ammundsenová, neznám tě.

JACK

Bess Ammundsenová, neznám tě.

STELLA

Bess Ammundsenová, neznám tě.

ČLEN KONGREGACE

Bess Ammundsenová, neznám tě.

PASTOR

Bess Ammundsenová, neznám tě. *(poté odejde)*

2. scéna

Dodo přistoupí k Bess.

DODO

Bess...

BESS

Neměla bys raději jít? Abys nebyla další na řadě.

DODO

(stírá jí z tváře krev) Kdo ti to udělal?

BESS

Nikdo. Jak se daří Janovi?

DODO

Ach, moje malá Bess... Nechtěli ti to říct, víš...

BESS

A co?

DODO

Jan umírá.

BESS

To ne.

DODO

Ano, Bess. Odmítnul další operaci. A proto brzy umře.

BESS

Musím ho vidět...

DODO

To nemůžeš.

BESS

A proč ne? *(pauza)*

DODO

Jeho pokoj hlídají dva policisté. Jestli za ním půjdeš, zatknou tě a strčí do vazby. Odvedou tě i silou, jestli to bude zapotřebí...

BESS

To by mi máma nikdy neudělala... Jsem přece vdaná!

DODO

Máma ten příkaz nepodepsala. To Jan.

BESS

Ne! Ty mi lžeš! Lžeš mi! *(Bess se po Dodo ožene, Dodo ji obejmě)* Ty jsi to celou dobu věděla! A přesto jsi nic neudělala, že jo? Jak jsi mi to jenom mohla udělat! Vždyť jsi taky měla manžela. Kdybys ho měla doopravdy ráda, tak by nikdy neumřel!

DODO

Já teď budu stát při tobě! Chci ti pomoci, Bess.

BESS

Ne, ty pro mě nemůžeš nic udělat. Ani nikdo jinej. Zůstala jsem na to sama. Půjdeš místo mě za Janem... a pomodlíš se za něj. Uděláš to pro mě?

DODO

Ano... *(Dodo odejde)*

BESS

Milosrdný Bože, proč jsem jen zůstala sama? Proč jsi mne opustil?

(chraplavým hlasem:)

Já tě neopustil. Co ode mě chceš?

(vlastním hlasem:)

Proč jsi mne opustil?

(chraplavým hlasem:)

Potřebují mě i jiní lidé, víš?

(vlastním hlasem:)

Aha, to mě nenapadlo.

(chraplavým hlasem:)

Na Západních ostrovech žije jedno děvče, které se mě snaží mít jen samo pro sebe. A díky tomu se mi hromadí spousta práce jinde.

(vlastním hlasem:)

Odpusť mi to. Teď jsi ale se mnou, vid'?

(chraplavým hlasem:)

Samozřejmě. A ty to dobře víš.

(vlastním hlasem:)

Tak děkuju.

3. scéna

Reflektory osvětlí zadní část jeviště, kde stojí námořník s nožem v ruce a vyčkává. Bess se vydává směrem k němu. Rybář pomůže Bess vyhoupnout se na rampu. Jevištní pozadí se za ní uzavře. Rybář odejde. Zleva přichází Dr. Richardson.

DR. RICHARDSON

Dodo! Dodo! *(zprava přibíhá Dodo)* Bess.

DODO

Co se stalo?

DR. RICHARDSON

Byla napadena. Pobodali ji. Sanitáři nedokázali říct, jak jsou rány hluboké. Je ale vážně zraněná na mnoha místech a silně krvácí. *(Dodo vyběhne doleva)*

DR. RICHARDSON

Už ji vezou! K čertu s tím! *(mrští kovovou miskou po celém jevišti)* K čertu! *(Dodo a zdravotní sestra přivázejí na nosítkách Bess)*

DODO

Bess! Slyšíš mě? To jsem já, Dodo.

BESS

Kde je Jan? Chci ho vidět.

DODO

Ted' to nejde, nejdřív tě musíme operovat.

BESS

Já chci za Janem!

DODO

Pulz devadesát...

BESS

Je mu líp?

DODO

Ne, Bess... To ne... Klesá jí tlak...

DR. RICHARDSON

Dvě jednotky...

BESS

Ach...

DR. RICHARDSON

Rychle!

BESS

A já si myslela, že už je mu třeba o něco líp...

DR. RICHARDSON

Musíme ji obrátit na bok...

BESS

Dodo, asi jsem to celý zpackala...

DODO

Jen klid, jen klid... (*přichází Stella*)

BESS

Moc mě to mrzí, mami... Odpusť mi, že jsem nebyla hodná...

STELLA

Nelam si s tím hlavu, Bess.

BESS

Řekneš jim, že se jim moc omlouvám? Williamovi a ostatním?

STELLA

Dobře.

BESS

A vyříd' jim, že je mám moc ráda...

DODO

Krevní tlak prudce klesá...

BESS

Dodo!

DODO

Jsem u tebe, Bess.

BESS

Já mám strach.

DODO

Já vím.

BESS

Jane? Jane! Já mám hroznej strach. Všechno je to špatně... Všechno je špatně... *(pauza)*

DODO

NE! Ne... ne... *(začne hlasitě vzlykat a sesune se na kolena)*

4. scéna

Jan přichází z hloubi jeviště; jde zvolna, opírá se o berle. Podpírají ho Dodo a Terry.

JAN

Přijdou sem?

DODO

Za moment vyjde pastor a oznámí nám výrok.

JAN

Bess měla tuhle vyhlídku moc ráda. Vždycky říkala, že když je obloha blankytná, tak si může dlouho a docela rozumně povídat s útesy na severu. A taky naprosto zbožňovala ty skalnaté výběžky tam dole. Měla moc ráda pohled na to, jak se o ně lámou vlny a taky křik rybáků, co se nad nimi vznášeli... Co myslíš, jak rada starších rozhodne?

DODO

To netuším.

DODO

William měl pro Bess vždycky slabost. *(pauza)*

JAN

Dodo? Věděla Bess o tom, že jsem nemocný? Myslím, když už... na konci...

DODO

Mám pocit, že to věděla ze všech nejlíp.

TERRY

Koukněte, už jdou. *(přicházejí Pastor, William a Jack)*

PASTOR

Nuže! Jsem si jist, že jsme do všech podrobností prodebatovali vše, co souvisí s Bess. Rada se usnesla, že svolí k tomu, aby byla Bess pohřbena tady u nás.

JAN

Děkuji vám.

PASTOR

Přesto nemůžeme dělat žádné výjimky. Ačkoli se několik členů rady shodlo na tom, že vůči Bess jako lidské bytosti lze zohlednit jisté polehčující okolnosti, i přesto jsme přinuceni pohřbít ji způsobem, jakým se pohřbívají lidé podobného ražení...

JAN

Máte tím na mysli, že chcete Bess poslat do pekla?

PASTOR

Musím nad jejím hrobem pronést to, co pronést mám.

JAN

No jo, to jistě! Ať mě vezme čert, jestli se tam nechcete postavit, proklínat Bess a poslat ji do horoucích pekel!

WILLIAM

Musíme se řídit podle litery zákona. *(pauza)*

DODO

Ani jeden z vás – ani jeden, povídám – nemá právo odsoudit Bess. Ani jeden!

WILLIAM

Dorothy McNeillová...

DODO

Nech toho, Williame, Dorothy McNeillová už přestala být ovečkou ve vašem stádu. *(Dodo odejde)*

JAN

Dodo?

PASTOR

To mě mrzí. Odpuště. *(pastor, William a Jack odejdou)*

TERRY

Co teď budeš dělat? *(pauza)*

JAN

Musíš mi pomoci... Podniknu něco, co se bude ztraceně přičít celý tý jejich tradici. Sežeň Dodo. Jdeme do márnice.

5. scéna

Jan se otočí. Vítr ho šlehá do tváří. Tmu rozřízne světlo bodového reflektoru. Slyšíme skřipění oceli. Je noc. Nacházíme se na ropné plošině.

DODO

Jane? *(pauza)* Ještě nikdy jsem na plošině nebyla. I když na ní Sam pracoval celou tu dobu, co jsem ho znala.

JAN

Hned po svatbě se mě Bess zeptala, jestli sem za mnou může přijet. Chtěla vidět, kde trávím čas, když nejsem s ní. Chtěla vědět, jak to tady vypadá, aby si to dokázala vybavit a aby si mě mohla představovat, jak tady pracuju.

DODO

Za chvíli bude svítat...

JAN

Jo. *(pauza)* Myslíš, že reverend tušil, že posílá do pekla pytel s pískem?

DODO

(usměje se) Myslím, že ne.

JAN

Díky za pomoc, Dodo.

DODO

(drží květiny) Díky, že jsi přišel s tím nápadem. *(pauza)* Můžeme začít?

JAN

Jasně. To ty jsi je nasbírala?

DODO

(přikývne) Škoda jen, že se po cestě malinko polámaly.

JAN

Jsou nádherný... nádherný. *(začne plakat, přes slzy se snaží usmívat)* To je poprvý, co tady vidím kytky.

TERRY

Pojď, kamaráde. Pustíme se do toho. *(pauza)*

JAN *(k Dodo)*

Chceš něco říct?

DODO

Ne.

JAN

Milovaný Bože... Já vím, že jsi Bess dobře znal... sama mi to řekla, víš? A navíc... mám takový dojem, žeš ji znal tak nějak líp než já... Tak... se o ni teď hezky postarej, pěkně se o ni postarej, ano...? *(Jan se rozpláče)*

TERRY

Jane, do hajzlu... *(Terry přítele zlehka odtáhne od těla)*

JAN

Běžte pryč! Běžte pryč, povídám! *(Jan nakloní nosítka, Bess sklouzne do orchestřiště)*

JAN

Bess!

DODO

Koukni, vychází slunce...

Zaslechnou tichouнкé údery zvonů.

KONEC